

Juni 2019

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0530117 Stommebäcken*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t.ex. skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t.ex. skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har tillkommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29 §§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget "Skyddad natur". Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på "kartverktyget skyddad natur". I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Lars-Olof Ramnelid

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0530117 Stommebäcken

Kommun: Mellerud

Områdets totala areal: 7,7 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2018-11-30

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2019-06-20

Markäggarförhållanden:

Ett fåtal enskilda markägare finns.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

3260 - Mindre vattendrag

1029 - Flodpärlmussla, *Margaritifera margaritifera*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: De prioriterade bevarandevärdena är flodpärlmussla och flodpärlmusslans livsmiljö mindre vattendrag 3260.

Motivering: Ett naturligt, mindre vattendrag med förekomst av flodpärlmussla som är rödlistad som starkt hotad.

Prioriterade åtgärder: Skydd av ekologiskt funktionella kantzoner, garanti för minimiflöden under torrperioder, ökning av tätheten öringungar i bäcken samt etablering av ny elfiskelokal för att följa tätheten av värd fisk (öring).

Beskrivning av området

Stommebäcken är en skogsback i Dalbergsåns vattensystem (SMHI nr 130) med ett medelvattenflöde på ca 100 liter per sekund och ett medellågvattenflöde på ca 10 l/s.

Avrinningsområdets storlek är ca 5 kvadratkilometer och domineras av barrskogar. Skogsandelen är knappt 90 % och sjöandelen knappt 10 %. Bäckens, som utgör utlopp från Lilla Yxesjön, är ca 1 km lång. Den har aldrig biotopkarterats men kännetecknande för bäcksträckan är att den i princip är orensad och därför också har intakta svämplan med naturliga livsmiljöer för fiskar, smådjur och växter. Bäckens bredd varierar mellan ca 1 meter och 3 meter och djupet mellan 0,1 och 1 meter.

Omedelbart nedströms Lilla Yxesjön finns ett äldre stendämme. Dämnet är otätt och hela vattenflödet går genom håligheter i fördämningen, vilket sannolikt har en utjämnande effekt på flödet i bäcken. Nedströms har tidigare funnits ytterligare vandringshinder men dessa är åtgärdade under senare år. Bäckens hyser ett reproducerande bestånd av flodpärlmussla men med vikande förekomst av mindre musslor. Andra intressanta, dokumenterade arter i bäcken är flodkräfta och öring.

Stommebäcken är uttorkningskänslig och den torra sommaren 2018 närmade sig flödet i bäcken noll. Efter mindre åtgärder vid L. Yxesjöns utlopp, främst borttagning av organiskt material (sediment, trä m.m.), kunde ett litet vattenflöde säkras och bäckens biologi räddas.

Vid den nedre delen av bäcken har skogsbruket påverkat miljön. I slutet av 80-talet avverkades större delen av kantzonerna i denna del vilket kan ha inneburit utslagning av musslor. Idag finns huvuddelen av musslorna i den övre delen av bäcken där avverkningarna i kantzonen varit mer begränsade. Här är beståndet också tätare. Storleksfördelningen tyder på att föryngring skett för ca 20 -30 år sedan men att föryngringen varit sämre under senare tid.

De kvarvarande omgivande trädridåerna är av stor betydelse för såväl beståndet av värd fisk som flodpärlmusslan. Förändringar i bäckens omgivning som kan ändra lokalklimat, födotillgång och andra förhållanden är av stor betydelse också för vattenlevande organismer i övrigt. Av detta skäl slöt Skogsstyrelsen naturvårdsavtal med två markägare 2017 för bäcken med dess ekologiskt funktionella kantzon. Totalt omfattar avtalen ca 80 % av bäcksträckan.

En för liten värd fiskpopulation är sannolikt en viktig orsak till den dåliga reproduktionen under senare decennier. Provfisken från 90-talet och framåt visar på låga tätheter av öring, ofta mindre än 10 årsungar/100 kvadratmeter. Endast 1995, 2005 och 2017 har elfiskeresultaten (Stommen ned vägen) gett acceptabla tätheter. Att det finns fria vandringsvägar och ett tätt bestånd av öring är av avgörande betydelse för musslornas spridningsmöjligheter. Med anledning av detta ingick Stommebäcken i EU-projektet LIFE flodpärlmussla mellan åren 2005 och 2009. 2006 åtgärdades totalt tre vandringshinder med målet att skapa helt fri passage för öring i bäcken och då inte minst vandrande insjööring från Teåkerssjön. Elfiskeresultaten ovan kan inte styrka att åtgärderna haft någon avgörande effekt även om 2017 års resultat var uppmuntrande.

Vattenkvaliteten i Stommebäcken är i stort tillfredsställande. Bäckens har ett stabilt pH runt 7 över lång tid med en alkalinitet på mellan 0,1 och 0,2 mekv/l. Även källsjöarna ser ut att ha restalkalinitet vilket gör att risken för försurningsskador bedöms som mycket begränsad. Några kalkningsinsatser har heller aldrig behövts inom avrinningsområdet. Vid flertalet elfisken har elritsa fångats, vilket även det indikerar att försurningsepisoder inte förekommer. Näringshalten är låga i bäcken med ett värden runt 5µ/l och vattnet har låg grumlighet. VISS klassar vattenkemin till hög status, vilket även styrks av bottenfaunaundersökningar.

Hela Natura 2000-området ingår i ett område av riksintresse för naturvården (Kroppefjäll med Teåkersälven och Stora Halängen). Bl.a. nämns vattendrag som ett riksvärde för området. Skogsstyrelsen har pekat ut ett mindre skogsbestånd (0,2 ha) längs Stommebäcken som nyckelbiotop.

Vad kan påverka negativt

Se hotbild under respektive naturtyp och art.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Om en verksamhet eller åtgärd riskerar att på ett betydande sätt påverka ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken). Om en verksamhet/åtgärd påverkar ett Natura 2000-område så kan denna vara tillståndspliktig även om den utförs utanför Natura 2000-området.

Under 2017 slöt Skogsstyrelsen naturvårdsavtal för ca 80 % av bäcken och dess ekologiskt funktionella kantzoner. Inom de närmaste åren bör avtal eller biotopskydd genomföras utmed resterande bäcksträcka längst ner mot Teåkerssjön.

Stommebäcken omfattas av strandskydd de översta hundra meterna mot Lilla Yxesjön och de nedersta 200 meterna mot Teåkerssjön.

Se i övrigt åtgärder under Mindre vattendrag 3160 och Flodpärlmussla.

Bevarandetillstånd

Se under Mindre vattendrag 3160 och Flodpärlmussla.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

3260 - Mindre vattendrag

Areal: 0,47 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Generell beskrivning av naturtypen:

Små till medelstora naturliga vattendrag eller delar av vattendrag i flacka landskap samt i skogs- och bergslandskap. Vattendragen har naturliga variationer av vattenståndet och skiftande vattendynamik, med lugna till forsande sträckor som skapar en variation av strandmiljöer och bottenar med förutsättningar för hög biologisk mångfald. Vattendragen har en vegetation med inslag av flytbladsväxter, undervattensväxter och/eller akvatiska mossor. Strömordningen är vanligtvis mindre än 4 och/eller en årsmedelvattenföring lägre än 20 m³/s. Vattendragen bör i huvuddelen av sin sträckning inte vara avsevärt påverkat av eutrofiering, försurning eller fysisk påverkan (kontinuitet, hydrologi, markanvändning i närmiljö). Utöver en naturlig vattendynamik är det viktigt med naturliga omgivningar för att upprätthålla naturtypens livsmiljöer, vattenkvalitet och en naturlig näringsomsättning.

Exempel på typiska arter i naturtypen är asp, öring, stensimpa och flodpärlmussla. Exempel på karaktärsarter bland kärlväxter och mossor är sommarlånke, gräsnate, vattenmöja, näckmossa, bäckkrypmossa och bäckradula.

Naturtypen är känslig för eutrofiering, försurning, förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fysisk påverkan (bruten kontinuitet, störd hydrologi, markanvändning i närmiljön) samt minskning av populationer av karaktäristiska och typiska arter.

Se i övrigt områdesbeskrivning.

Bevarandemål

Areal

- Arealen av naturtypen ska vara minst 0,47 hektar.

Struktur och funktion:

Alla relevanta kvalitetsfaktorer ska nå minst god, eller i förekommande fall, hög status. Inga kvalitetsfaktorer ska försämrats. Alla kvalitetsfaktorer hänvisar till HVMFS 2013:19

- Vattenkvaliteten ska vara god och får med avseende på kvalitetsfaktor för näringsämnen (EK-värde för totalfosfor) samt försurning (pH-förändring i vattendrag) lägst motsvara hög status.
- Den hydrologiska regimen ska vara naturlig med avseende på volymsavvikelse och flödets förändringstakt och ska lägst motsvara hög status.
- Vattendraget får inte torka ut
- Det ska finnas fria passager för djur som öring, flodkräfta och flodpärlmussla samt växter, sediment och organiskt material till anslutande vattensystem och svämplan motsvarande lägst hög status med avseende på konnektivitet i uppströms- och nedströmsriktning och i sidled
- Vattendraget ska vara naturligt i huvuddelen av sin sträckning med avseende på rätning och rensning samt innehålla naturliga strukturer motsvarande lägst hög status för kvalitetsfaktorn Morfologisk tillstånd. Det ska finnas sel, forsar och fall, erosionspartier och sedimentation.
- Vattendraget ska till största del vara beskuggat och kantas av blandskogar av naturskogskaraktär.
- Blockrika vattendragsträckor ska finnas i riklig utsträckning
- Död ved ska finnas i riklig utsträckning.

- Främmande arter ska saknas både i vattnet och i strandzonen.

Typiska arter:

- Den typiska fiskarten öring ska finnas i minst allmän utsträckning.
- Den typiska musselarten flodpärlmussla ska finnas i riklig utsträckning och kunna reproducera sig.
- Typiska arter bottenfauna ska finnas i minst allmän utsträckning

Negativ påverkan

De mest aktuella hoten utifrån områdets lokala förutsättningar bedöms vara:

Dålig föryngring respektive låga tätheter av de typiska arterna flodpärlmussla och öring är ett problem för långsiktigt livskraftiga populationer.

Skogsbruk är den helt dominerande markanvändningen i avrinningsområdet. Utmed stora delar av bäcksträckan har den ekologiskt funktionella kantzonen skadats av skogsavverkningar under 1980-talet, vilket påverkat bäckens ekologi negativt. Ytterligare avverkningar i närheten av bäckfåran eller större avverkningar i det närmaste tillrinningsområdet kan skada det kvarvarande beståndet av flodpärlmussla. Avverkningar är också negativa för annan vattenfauna som t.ex musslans värd fisk, öringen. Uttransport av virke kan också ge körskador i bäcken. Naturvårdsavtalen för större delen av Natura 2000-området minskar dock dessa problem.

Alla ingrepp i vattenmiljön som rensningar, kulverteringar, fördämningar eller annat som kan orsaka grumling kan om de utförs olämpligt påverka värd fisk och musslor negativt. En mindre lokalväg passerar genom den nedre delen av området, men trafiken är liten.

Stommebäcken är också uttorkningskänslig vilket kan leda till ökande problem om klimatförändringarna medför fler torrar. Förändringar i Lilla Yxesjöns utlopp genom igensättning eller andra åtgärder på befintligt stendämme kan orsaka förändringar i vattenföringen i bäcken.

Eventuellt kvarstår ett vandringshinder för öring vid Stommebäckens utlopp i Teåkerssjön vilket skulle kunna minska uppvandringen av öring. Vid låga nivåer i sjön kan utloppet av Stommebäcken eventuellt torrläggas över en sandstrand. Åtgärder har vidtagits men uppföljning behöver genomföras vid alla lägre sjönivåer.

Generella hot:

- Exploatering för vägar, bebyggelse, ledningar m.m. i den ekologiskt funktionella kantzonen.
- Utsättning av främmande arter och fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering.
- Fiske som är ensidigt mot vissa arter eller som är för hårt i förhållande till vattendragets naturliga produktionsförmåga kan påverka konkurrensförhållanden och artsammansättning.
- Reglering av vattendraget för vattenkraftsverksamhet eller liknande.
- Påverkan på vattenkvaliteten som t.ex övergödning, försurning, grumling eller miljögifter
- Vattenuttag under perioder med lågvattensflöde innebär risk för uttorkning, förhöjda vattentemperaturer och syrgasbrist.

Bevarandeåtgärder

Natura 2000-området motsvarar i sin helhet vattenförekomsten "Stommebäcken" (VISS EU_CD: SE651983-129240).

Prioriterade bevarandeåtgärder:

- Sluta naturvårdsavtal för resterande del av bäcken nedströms vägen. Alternativt kan biotopskydd komma i fråga.
- Bevaka flödet under torrsomrar för att vid behov vidta åtgärder för att få ut vatten i bäcken. Om problemen återkommer se vilka åtgärder som kan vidtas för att behålla mer vatten i avrinningsområdet genom t.ex fler våtmarker.
- Prägla öring från Teåkerssjön/Teåkersälven på Stommebäcken genom flytt av ungar (0+) och/eller ögonpunktad rom (befruktad rom där ögonen syns som en punkt på det blivande ynglet).
- Återetablera åtminstone en av elfiskelokalerna uppströms vägen för att bättre följa öringpopulationens utveckling i hela bäcken.
- Etablera bottenfaunalokal i bäcken.
- Skogsstyrelsen bör vid behov meddela råd eller förelägganden vid skogsbruksåtgärder inom avrinningsområdet för att bl.a. säkra ekologiskt funktionella kantzoner vid vattendraget och dess biflöden samt undvika markskador som kan påverka hydrologin och vattenkvaliteten negativt och därmed förutsättningen för gynnsamt bevarandetillstånd.

Övriga bevarandeåtgärder:

- Långsiktigt satsning på våtmarker, översvämningssmarker m.m. i avrinningsområdet för att hålla nere närsaltsbelastningen och minska onaturliga flödessvängningar.
- Bevaka och motverka eventuella större exploateringar som leder till vattenreglering, vattenuttag eller vattenutsläpp.
- Vid eventuellt bete utefter vattendraget bör betesdjur inte tillåtas att gå ned i vattnet. Åtgärden är viktigast vid bete med nötdjur
- Fortlöpande kontroll av dämnet vid L. Yxsjöns utlopp så att ras, igensättning eller andra händelser inte förändrar vattenföringen i bäcken.
- Kontroll av utloppet i Teåkerssjön så att öringen kan vandra upp i bäcken vid alla sjönivåer.

Se även bevarandeåtgärder på områdesnivå

Bevarandetillstånd

Vattendraget bedöms inte ha gynnsamt bevarandetillstånd, främst på grund av kombinationen otillräcklig föryngring av typarten flodpärlmussla samt låga tätheter av typarten öring.

1029 - Flodpärlmussla, *Margaritifera margaritifera*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Flodpärlmusslan är helt knuten till rinnande vatten med sand-, sten- eller grusbotten och tillräckligt hög strömhastighet för att igenslamning inte skall ske. Mussellarverna (glochidierna) lever upp till 10 månader som parasit på gälarna hos öring. En hög yngeltäthet hos värdfiskbestånden är därför betydelsefull, eftersom det framför allt är ung öring som fungerar som värd. För att kunna tillväxa måste den lilla musslan hamna på en plats i en sand- eller grusbotten som genomströmmas av friskt vatten. Efter några år börjar musslorna sticka upp ur bottensubstratet. Flodpärlmusslan blir vanligen könsmogen i 15– 20-årsåldern.

Beståndet i Stommebäcken omfattar 2-3000 musslor enligt fem inventeringar gjorda från 1990 och fram till 2016. Medellängden på undersökta musslor har ökat från knappt 80 cm 1990 till runt 90 cm under de senaste inventeringarna och andelen musslor under 50 mm har sen 1997 varierat mellan 0 och 2 % (den minsta musslan 2010 var 48 mm lång och 2016 58 mm). Medeltätheten varierar mellan 1 och 2,5 individer per kvadratmeter om man i kalkylen använder alla räknade musslor delat med den totala undersökta arealen. Senaste två inventeringarna var medeltätheten 1,3 respektive 1,1 individer/kvadratmeter

Enligt inventeringsmetodiken bedöms Stommebäckens musselbestånd vara skyddsvärt, vilket är en försämring jämfört med tidigare. Detta beror delvis på en förändring av medeltäthetsberäkningen med påföljande minskning av populationsstorleken men också på att musslorna blir större och större. Vad gäller statusvärde hamnar populationen i klass 4, ett minskande bestånd, eftersom andelen juvenila musslor är alldeles för låg.

Ett av skälen till den låga föryngringstakten hos flodpärlmusslebeståndet kan vara låga tätheter av dess värdfisk, öringen, i bäcken. Genomförda elfisken visar att tätheten av öringens årsungar mycket sällan överstiger 5-10 yngel/100 kvadratmeter, en täthet som ofta nämns som kritisk för ett musselbestånd. I delar av bäcken finner man ingen öring vid utförda elfisken.

Arten är känslig för ingrepp som innebär direkta skador på musslorna som exempelvis grävarbeten och förstörande av skyddszoner, men kan indirekt påverkas också av andra ingrepp som påverkar värdfisken negativt, exempelvis:

- rensningar eller grävningar i närheten av vattendraget som orsakar grumling
- uttag av vatten under torrperioder
- fördämningar, kulverteringar eller annat som påverkar öringens rörlighet i vattendraget

Bevarandemål

- Ett reproducerande bestånd av flodpärlmussla ska finnas i hela Stommebäcken från utloppet till stendämnet vid Lilla Yxesjön.
- Beståndet ska överskrida 4000 individer
- Beståndet ska ha minst högt skyddsvärde enligt HaV:s inventeringsmetodik "Statusbeskrivning och övervakning av flodpärlmussla".
- Beståndet ska långsiktigt ha livskraftig status (klass 1) enligt HaV:s inventeringsmetodik "Statusbeskrivning och övervakning av flodpärlmussla", vilket betyder fler än 20 % under 50 mm och fler än 0 % under 20 mm. Som ett delmål ska beståndet uppnå livskraftig? status (klass 2) vilket motsvarar fler än 20 % under 50 mm eller fler än 10 % under 50 mm och fler än 0 % under 20 mm.
- Det ska finnas en frisk och föryngrande stam av öring för att säkerställa möjligheten till föryngring av flodpärlmussla. Tätheten ska som medelvärde klart överstiga 10 årsungar/100

kvadratmeter.

Medeltätheten i bäcken skall uppgå till >5 musslor per kvadratmeter.

Föryngringen skall förbättras och andelen små musslor (< 50 mm) skall öka till att utgöra minst x(10)% av populationen.

Negativ påverkan

De mest aktuella hoten utifrån områdets lokala förutsättningar bedöms vara:

- Låg reproduktion hos flodpärlmusslebeståndet.
- Svagt värdfiskbestånd i form av vandrande eller strömlevande öring. Mycket talar för att alltför få öringar från Teåkerssjön går upp för att leka i Stommebäcken.
- Skogsbruk som tidvis varit intensivt i bäckens närzon. I slutet av 80-talet avverkades större delen av kantzonerna i den mellersta delen av bäcksträckan ända ner till bäckkant vilket kan få kraftiga följdverkningar för kallvattensarter som flodpärlmussla och öring. Nu är dock naturvårdsavtal slutna för större delen av bäcken med dess närzoner och ytterligare ett skydd planeras, vilket löser problematiken för lång tid framöver.
- Uttorkning av bäcken under främst torrsomrar
- Eventuellt kvarstår ett vandringshinder för öring vid Stommebäckens utlopp i Teåkerssjön vilket skulle kunna minska uppvandringen av öring. Vid låga nivåer i sjön kan utloppet av Stommebäcken eventuellt torrläggas över en sandstrand. Åtgärder har vidtagits men uppföljning behöver genomföras vid alla lägre sjönivåer.
- Förändringar i Lilla Yxesjöns utlopp genom igensättning eller andra åtgärder på befintligt stendämme kan orsaka förändringar i vattenföringen i bäcken.

Vad gäller generella hot, se 3260 Mindre vattendrag.

Bevarandeåtgärder

Flodpärlmusslan gynnas av samma åtgärder som listas under 3160, mindre vattendrag. Särskilt viktiga åtgärder för musselbeståndet är skydd av ekologiskt funktionella kantzoner, garanterande av minimiflöden under torrperioder, ökning av tätheten av öringungar i bäcken samt etablering av ny elfiskelokal för att följa tätheten av värdfisk (öring). Vidare bör dämnet vid L. Yxesjöns utlopp bevakas så att ras, igensättning eller andra händelser inte leder till förändringar av vattenföringen i bäcken, samt möjligheten för öring att vandra upp från Teåkerssjön vid alla vattenstånd undersökas.

Se även de för området beskrivna gemensamma bevarandeåtgärderna.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för flodpärlmusselpopulationen är inte tillfredsställande eftersom reproduktionen av mussla är nära noll och populationen därmed minskande.

Dokumentation

Havs- och Vattenmyndigheten. 2016. Undersökningstyp: Stormusslor version 1:3: 2016-11-01.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. 2016. Inventering av flodpärlmusslor i Västra Götalands län 2016. Rapport 2016:69.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. 2009. Redovisning av Life-projektet ”Flodpärlmusslan och dess livsmiljöer i Sverige” – Länsstyrelsen i Västra Götalands län, perioden 1/11 2004–31/10 2009

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. 2008. Värdebeskrivning riksintresse för naturvård Västra Götalands län, beslut 2000-02-07, uppdaterat 2008-01-16.

Miljödata MVM. 2018. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). <https://miljodata.slu.se/mvm/>. Uttag 2018-11

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Natura-2000/. Uttag 2018-11.

Skogsstyrelsen, nyckelbiotopsinventeringen. Information om nyckelbiotopen N 6035-1996

Svenskt ElfiskeRegiSter (SERS). 2018. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för akvatiska resurser. <http://www.slu.se/elfiskeregistret>. Uttag 2018-11

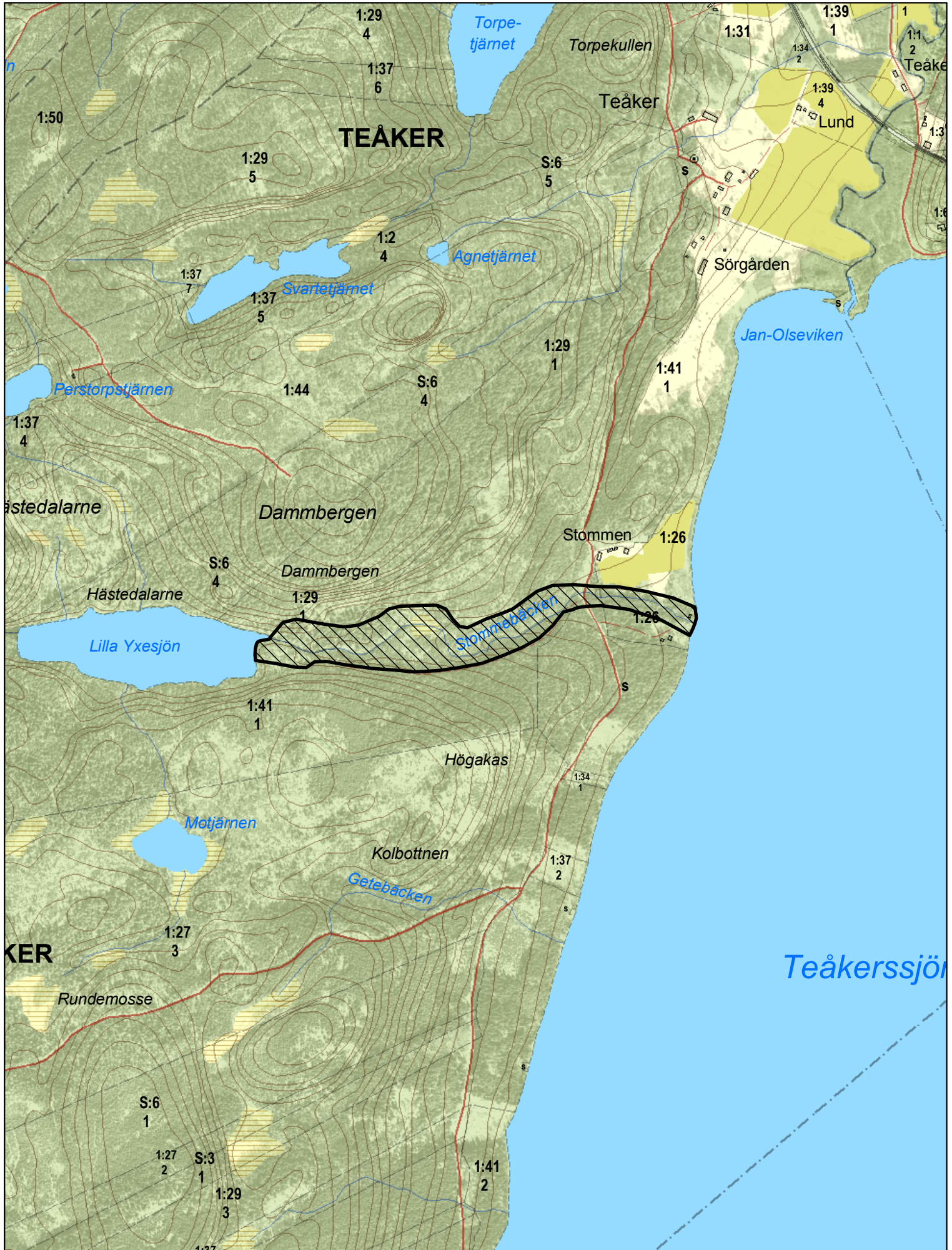
Vattenwebb - Modelldata per område. 2018. SMHI och Havs- och Vattenmyndigheten. <http://vattenwebb.smhi.se/modelarea/>. Uttag 2018-11

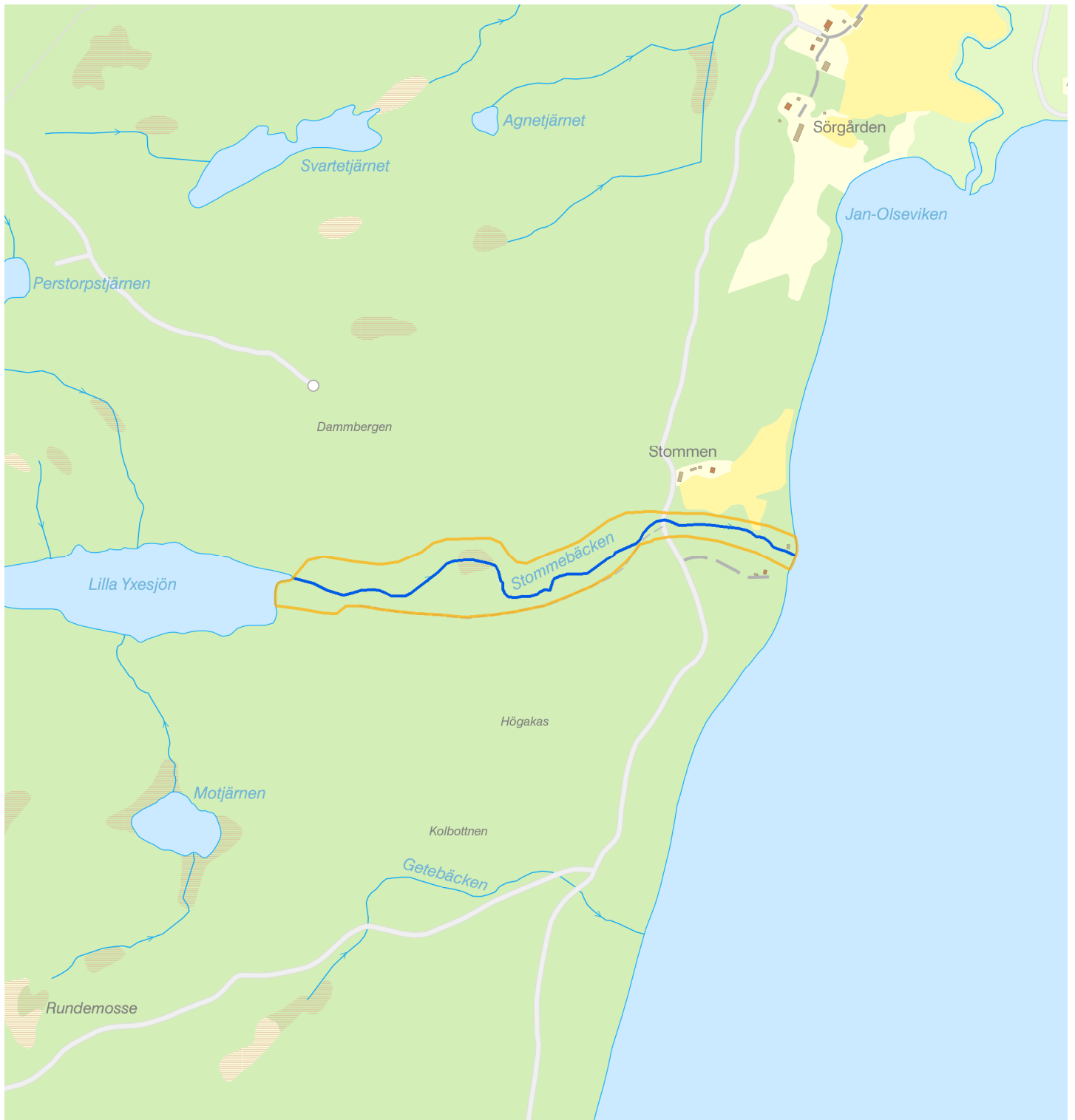
VISS, Vatteninformationssystem Sverige. 2018. Vattenmyndigheterna, Länsstyrelserna, Havs och Vattenmyndigheten. <https://viss.lansstyrelsen.se/>. Stommebäcken, uttag 2018-11.

Bilagor

Bilaga 1 Karta med områdets avgränsning.

Bilaga 2 Naturtypskarta.

Natura 2000-naturtypskarta, Stommebäcken SE0530117 Melleruds kommun

- Natura 2000
Habitatdirektivet
- 3260 - Mindre vattendrag <
6 meter

Skala (i A4): 1:10 000

